

Sterren en dauw

Jacques Schreurs

Editie Bernard Verhoeven

bron

Jacques Schreurs, *Sterren en dauw* (ed. Bernard Verhoeven). Vox Romana, Schiedam 1935

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/schr014ster01_01/colofon.php

© 2013 dbnl / erven Jacques Schreurs / erven Bernard Verhoeven

Geleide

Achter de gebieden, waarover de vloek van het Avondland en van deze sombere eeuw hangt, begint deze stem te zingen, tusschen bronwater en vogelenzang, als een preludium van andere domeinen. Niet véraf en onherroepelijk vervreemd van een wanstaltige wereld, die als een verdoemde gemeden moest worden: de Dichter, die met heiligen en kinderen en dieren broederlijk verkeert, kent als sociaal werker in de Limburgsche mijnstreek beter dan wie anders de roet, den stank en den walm van het bestaan der grauwe levens. Midden onder hen, hun nood deelend, hun recht met klem uitroepend, zag hij boven de donkere gewelven van den levensstrijd tóch de aarde verrukkelijk bloeien en het leven trots alles als den aanhef van den Hemel.

In niemand onder de thans levende Nederlandsche dichters begon het Katholieke hart zóó onweerstaanbaar te glimlachen en te jubileeren. In niemand anders herinnerden zich de oorsprongen der harmonische Katholieke levensgemeenschap zoo licht en kristalhelder.

Glimlachen kan een apostolaat zijn.

In de verzen van dezen geloofsverkondiger welt onophoudelijk de glimlach op, en vloeit als een levend water door heel het werk, tot een universeele hymne van blijdschap.

In de menschen een welbehagen: engelen zongen het hem voor, het Kind vertrouwde het hem toe,

dit onuitputtelijk motief van levensvreugde. En ieder jaar opnieuw keert de dichter van de Kribbe met een jaar leeftocht aan blijdschap en blonde muziek.

Muziek is die andere ziel van deze dichtkunst.

Er is thans geen tweede dichter, die zoo onvoorwaardelijk, zoo vooringenomen muzikaal is.

Er zijn dichters, die van nature a-metrisch zijn. Jac. Schreurs is van nature metrisch.

Zingen is voor hem een volmaakt ongecompliceerde natuurdrang, een welgevallen in ongestoorde welluidendheid.

Afgezien van een paar zeldzame proeven in a-metrische dichtkunst - die verwekt werden door het alomtegenwoordige voorbeeld van Katholieke jongere dichters, maar die voor Jac. Schreurs nauwelijks meer beteekenden dan een orgelpunt, benut voor enkele gymnastische en vrij onwennige oefeningen - vindt men in zijn verzen slechts zelden een anti-metrischen klemtoon. Dit is natuurlijk geen verdienste, omdat een feilloos gemak van versificatie voor een dichter eerder een gevaar dan een voorsprong is, - maar voor Jac. Schreurs is deze zin voor ordening toch wel kenmerkend, juist omdat hij een bijna dionysische zangwoede moet beteugelen.

Regelmaat wordt eerst een karakteristiek en een deugd, als hij een hartstocht beheerscht. Het metrum in Schreurs' poëzie is van binnen bewoond, en van die diepere muziek bezielde, die de wetten en de verrukkingen van den vasten maatval kent. Zoals andere dichters hun innerlijke bewogenheid

zien oprijzen in vrije rhythmische maten, zoo is Jac. Schreurs de dronkene van het metrum, die zich vermeit in het spel der lichte voeten en den aanbiddelijken ritus der eindeloos voortgolvende danspassen. Niet in onverwachte wendingen en rhythmische verschuivingen vindt deze dichtkunst haar karakter, zij vindt haar gratie en haar verrassing in het vooruitzicht van een onvermijdelijk accent, dat wonderlijker en oorspronkelijker blijkt dan verwacht werd.

De metrische muziek van Schreurs is zelden of nooit eentonig, omdat deze eentonigheid innerlijk rijk genuanceerd is, bijna sacraal eentonig, als een golvend korenveld of het onuitputtelijk moduleerend Gregoriaansch, door duizend verschillende windstrepen en glansplekken aangedaan.

De dichter, die innerlijk door zooveel bronnen van traditie werd gevoed, zal ook uiterlijk, in de 'techniek' van zijn zingen, niet onaangeroerd zijn gebleven door den melodieuzen klankval van zijn Limburgsch gewest. Maar het is doelloos het geheim van de bron en den woudvogel te doorgronden.

De samenstelling van dezen bundel, die met ter zijde lating van 'Nis en Nimbus' een representatieve doorsnede wil zijn van het dichterlijke levenswerk van Jac. Schreurs, volgt de steeds nadrukkelijker stijgende melodieuze lijn van zijn dichterschap. Toen Jac. Schreurs als dichter zijn Voorjaar doorleefde, moest zijn stem zich eerst loszingen. Verschillende dezer eerste gedichten reiken niet ver boven de waarde van stemoefeningen, die

met prille geestdrift de motieven der voorzangers variëerden. Guido Gezelle en Adama van Scheltema waren kennelijk de geliefde leermeesters in deze school der lyriek. Aan deze echo's voorbij was de dichter op doortocht, zich bevrijdend van onvermijdelijke invloeden en het eigene geleidelijk ontdekkend.

In deze eerste verzen ligt samengevat een van vroomheid doorbalsemd leven met lichte ritselende vreugden en een vleugje waterklaren Weltschmerz, en dat pacifiek in God ademt. Een leven, niet *vé*r afwijkend van honderden andere levens, maar dat de goddelijke gave der verwondering en der muziek bezat.

In enkele verzen kondigde zich intusschen de belangrijker verschijning van den geestelijken dichter der toekomst aan: dáár waar de kalme zingende golfslag dringender en hartstochtelijker werd en begon op te stuwen tot de hardnekkigheid van een psalmeerende lyriek.

Voor Jac. Schreurs is de bundel 'Voor U alleen' zijn Mei van Vroomheid. Voor een priester-dichter is een bundel van uitsluitend Maria-verzen wellicht geen zeldzaamheid: zeldzaam was alleen het zuivere karakter, de innerlijke noodzaak dezer eenzijdige lyriek, die over het geheel in waarde boven het gelijktijdig werk van 'Voorjaar' uitrees.

Deze dichtkunst was een hartsaangelegenheid en geen eerbiedwaardige devotie zonder meer, ze was een innig persoonlijke zaak tusschen Maria en den dichter, die alle hoofschheid, alle ridderlijkheid, heel den zwellenden hartslag van zijn mannelijken

wasdom hem droeg naar Maria, om dit alles in hemelsche minne, maar tusschen de rozen der aarde sereen te beveiligen.

De bekoring van deze zoetvloeiende cantieken en argelooze belijdenissen van hart tot hart heft deze devote poëzie tot een ander plan dan dat der ritueele toewijding, die eerbiedig en monotoon het wierookvat zwaait.

‘De Bloeiende Wijnstok’ laat in rijpheid ‘Voorjaar’ en ‘Voor U alleen’ als jeugdwerk achter zich. Toen Jac. Schreurs deze verzen schreef, was om hem het onbedaarlijk tumult der jongere dichters. Hier stond de muzikaalste van allen weerloos met enkel zijn muziek, als een zingende in de woestijn. De muziek in de dichtkunst was tijdelijk in ongenade gevallen. Welluidendheid was een halsmisdad geworden; en zin voor traditie middelmatigheid. Vrije rhytmiek en dieet verdrongen de zinnelijke wellust van metrum en rijm. Juist toén begon Jac. Schreurs de diepere muziek in den onderstroom van het metrum te ontdekken, en werd zijn stem los en zwevend van melodische vervoering.

Doch het klankbord ontbrak, omdat men met de muziek had afgerekend. Een enkele maal deed de dichter, ten believe der goden van den dag, het innigste wezen van zijn dichtkunst geweld aan, en poogde de verrukkelijk verende voeten van zijn verzen kunstmatig tot horrelvoeten te vervormen. De plastiek der cactus-kweekers, het rhytme der verscheurdheid was dezen blijden, gaven minnezanger Gods hopeloos vreemd.

In eigen kamp bijna vereenzaamd in zijn pleit voor de onschendbare rechten van de traditioneele waarden in de poëzie, zweeg de dichter ontgoocheld, toen een bruuske critiek de vijandigheid van den dag in een doodvonnis vastlegde.

Na jarenlang zwijgen brak de stroom opnieuw baan, en men beseftte aan de verzen van 'Nis en Nimbus' dat het stroomen ondergronds niet onderbroken was geweest en zich verrijkt had met de diepe accenten van een verborgen wasdom.

De klank van vroeger liet zich herkennen, even blank en zangerig, maar nú bezeten door een zangdrift, die de melodie met talloze plotselinge springbronnen en stroomversnellingen verraste, en het metrum toemeloos kon opvoeren tot zijn peroratie. Niet eerherstel pretendeert deze bloemlezing uit oudere en jongere verzen van Jac. Schreurs.

De verjongde en onstuimige scheppingskracht van den dichter, en de herordening in de waardeschatting zijner dichtkunst, verschaften hem dien reeds lang.

Deze bundel wil enkel ten deele vergeten, ten deele miskend en voor een ander deel moeilijk bereikbaar werk in een geschifte keuze en een overzichtelijk verband samenbrengen.

Hij volgt het stroomverloop van een leven in verzen, van den helderen aanhef der oorsprongen tot de diepere beddingen, waarin de bronnen geheimzinniger voortleven. Van strofe tot strofe schakelt zich een levensverhaal aaneen met de klagende en zingende rhythmten van het eeuwige water. Symbool van alle leven, en bijzonder van dat hoogere, orde-

nende en verkondigende leven, dat dichterschap heet.

In damp vervluchtigend, stijgt het op en dwaalt, een bovenaardsch heimwee, onder de sterren. Maar de grenzen der eeuwigheid scherend en zich zuiverend in hemelsche koelten, vaart het de aarde voorbij en herinnert zich stof te zijn. Schreiend van afscheid en begroeting, keert het terug tot zijn lotsbestemming, met de eeuwige boodschap der dichters, de liefelijke parabel der schoonheid, tegelijk aardsch en mystiek: sterren en dauw in de rozen.

BERNARD VERHOEVEN.

Voorjaar

Heilig vuur

Iedereen vraagt: waar komt gij vandaan,
Gij met uw handen vol rozen -
Wijl zij Uw voorhoofd vol sterren zien staan -
Wijl zij Uw oogen vol tranen zien staan,
Wijl zij u zóó door den avond zien gaan -
Zóó, als in droomen verloren?

Vraag, waar ik heenga, té simpel kind,
Zoo, met mijn handen vol rozen -
Vraag waar de liefde haar wegen begint,
Waar zij een plaats om te rusten vindt -
Vraag naar den weg van den avond-wind...
'Waar hebt ge Uw peluw gekozen?'

Blankende mane-licht valt uw gewaad,
Droef is uw stem om te hooren; -
Zacht als de merel die slapende gaat,
Bang als een lam dat in d'eenzaamheid blaaf,
Droef als een kind in de avondstraat:
'Ik heb mijn halssnoer verloren.'

Waar is de bloem die mijn ziel verblijdt...
Ik heb mijn heerde verloren, -
Die ik met oogen van licht heb geweid,
Die ik met sterren en dauw heb beschreid...
Zacht om één klacht in den nacht benedijd -
Zóó met mijn handen als rozen.

Vraagt U dan niemand: 'Herder, waarheen,
Gij met uw handen als rozen...'
Gaat gij dan altoos en even alleen,
Is in dien eindloozen nacht dan niet één,
Die op zijn hart, - ook al is het een steen -
Even Uw voorhoofd laat poozen? -

Iedereen sluit zijn venster voor mij
En - als in dromen verloren, -
Ga ik al lichtend de venstren voorbij,
Draag ik mijn bloeiende smarten voorbij,
Sta ik alleen in den avond en schrei...
Sterren en dauw in de rozen.

Victimae Pascali

*'Wij zullen blij zijn als
kinderen om Uwe verrijzenis.'*

Heer, ik ben blij nu Gij verzezen zijt,
Omdat ik U weer zien mag met mijn oogen,
Omdat het graf zoo diep was, al den tijd,
Omdat de klokken nu weer luiden mogen!

Eéns was ik droef, nu is die weemoed heen,
Want toen men U begroef in een wit laken,
Bleef slechts een wachter bij Uw graf alleen,
Een vreemdeling om bij Uw graf te waken.

Ik wist het wel, dat Gij weer op zoudt staan
Zoo heel, héél mooi en met zoo zuiv're leden
En dat Ge alleen maar slapen waart gegaan.
Nietwaar... Gij hadt een harde legerstede?

Nietwaar? Ze was te diep Uw eenzaamheid,
Want in een graf wordt niet veel liefs vernomen;
En hebt Gij niet in Uw verlatenheid
Gefluisterd: 'Laat de kleinen tot mij komen.'

Ik dank U nu Ge zelf gekomen zijt
Met blijde lippen en met gouden oogen,
Omdat Maria nu van vreugde schreit,
Omdat wij allen nu weer lachen mogen.

Ik prijs U goed nu Gij zijt opgestaan,
Wijl zonder U de dag maar niet wou komen,
Wijl wij nu bloemen hebben waar we gaan
En blanke bloesems haast aan alle boomen.

Want waar Uw glans en waar Uw luister valt,
Gaan alle bloemen, alle kelen open,
En heel de mooie wijde wereld schalt
En heel de hemel staat nu eind'loos open.

Ik ben zoo blij om elken druppel dauw,
Om elken straal van zooveel duizend stralen.
Omdat uw kleed zoo wit is en de lucht zoo blauw.
Omdat ik dicht bij U mag ademhalen.

Omdat Gij als een bloem - en bij mij zijt.
Dicht bij mijn hart en in mijn beide oogen.
Omdat... omdat *Gij* Jezus Christus zijt -
Omdat de klokken nu weer luiden mogen!

De hengelaar

't Is stil en stikkens-heet; de zon grijnst als een sater!
 En als getuierd staat, die veld en vee vergeet,
 In 't zomernoensche uur, ten kant van 't loome water
 Een knaap en viert verrukt zijn zilv'rend snoertje: beet!

Zóó, d' oogen sterre-strak in 't bruingebrande wezen
 Vanuit den schaduw van zijn biezen hoedje, slaat
 Hij stil den dobber gade en tusschen hoop en vreeze -
 Zooals die, op en af, zijn hart gedurig gaat.

De visch ligt loom en eet met langzaam-lange tanden.
 Een mugje mummelt om zijn oor een kleine jok:
 'Een slimme, slimme snoek' geen nood! met heldre handen
 Voert knaap en spiegelbeeld één kalmen hengelstok.

'Een fijne visch,' mokit hij 'die laat zijn visscher fluiten!
 't Is stil... doch eensklaps..., roef! rukt hij behendig... mis?
 Neen! met een klare kreet schiet hij uit zijne kluiten
 En knecht den sprankelenden, spartelenden visch.

Benedicite

Gezegend moet Gij zijn, die eens voor mij kwaamt leven
 En telken morgen komt, door dit mijn fluisterend woord;
 Die mij Uw vleesch tot spijs, Uw bloed tot drank wilt geven;
 En die mijn klacht niet smaadt en die mijn lofzang hoort!

Gezegend in dit licht, dat zacht komt dóórgebroken
 En stil zijn milden val van gouden tranen schreit,
 En in de bloemen, die ik alom weet ontloken
 En in mijn kleine ziel, die U een lofzang wijdt!

En in den vogel, die daarbuiten zit te fluiten,
 En in den landman, die de tarwe wint op 't veld -
 In al die stille Heil'gen in die rilde ruiten,
 En in mijn hart, dat klopt en zacht seconden telt!

En in den milden wijngaard moet Gij zijn gezegend,
 En in dien hemel, die zoo wijd is als mijn droom,
 En in den bloesem, die het groene gras beregent,
 En in den morgen-dauw en in den linde-doom.

En in den dans der voeten, die de wijnpers treden,
 En in de verre beek, die ginds nu koren maalt,
 En in de handen, die de witte tarwe kneden
 En als het rozen sneeuwt en blanker manna daalt!

En als de klokken zingen in den ouden toren,
De menschen door de wereld waden en haar weeld',
Wanneer in ieder hart de Vreugde wordt geboren,
Wanneer in ieder hart een Engel orgel speelt.

Gezegend in mijn koorknaap, vroom voor U gebogen,
En in zijn wangen rood en op zijn lippen rein -
En in de gouden regendroppels van zijn oogen
Moet Gij, mijn Zon, zijn Zon, altoos gezegend zijn!

Gezegend moet Gij zijn en altoos weer herzegend -
Door deze hand die neemt - o! Goddelijk Geduld!
Door dezen mond, die eet en zwijgend U bejegt, -
Door dezen keel, mijn kelk, dien 't heilig bloed verguldt!

.....
Gezegend moet Gij zijn, die kwaamt voor mij te leven!

Lied na zonsondergang

Ik kom met den avond en met rozen,
Met mijn groote oogen vol zonneshijn,
Ik kom met mijn licht door het lichtelooze,
Ik wil bij U zijn!

Ik kom met mijn liefde in gekeurde kleuren,
Met mijn kleine, mijn teedere hand,
Om Uw hoofd in den lichtschijn te beuren
Die aan mijn wangen brandt.

Uw voet zag ik rood en uw kleed gehavend
En uw mond dor-branden naar lafenis,
Maar een veilig thuis is de hooge avond
Die warm van sterren is.

Dit uur van de uren die gaan en komen
Is als een eiland van licht en droom,
Is blank als de bloeiende lente-boomen,
Het maakt dit duister vroom.

Ik zag U stijgen naar hooge duinen,
Ik zag U dalen naar diepe zee,
Mijn hart stond stil op uw steile kruinen,
Mijn oogen daalden mee...

Kwaamt gij niet... gij niet tot mij, kind,
Ik kwam met den avond tot u,
Met mijn sluier als geurige mei-wind
Ben ik gekomen nu...

Ik ben niet blijde, ik ben niet booze
Ik heb geen lust en ik heb geen pijn:
Ik kom met den avond en met rozen,
Ik wil bij U zijn.

Morgengebed

Tot de Lelie.

Hoor naar mijn stem in den morgen;
Zacht als de duif uit de rotsspleet
Roept u een stem in mijn hart...
Neig mij uw aanschijn, Maria,
Neig mij uw pracht.

Beur aan uw lichtende ving'ren,
Klaar uit de schaduw mijn aanschijn
Als eene roos in uw licht...
Beur me als een bloem, o Maria,
Lief in uw licht.

Laat mijn blauw' oogen als sterren
Stil in de oneindige diepte
Staan van uw zaligen blik...
Stil als twee sterren, Maria,
In uwen blik.

Adem den rijp uwer kuischheid
Over de bloem van mijn wezen,
Druppend van nachtelijken dauw...
Vloeie uw genade, Maria, -
Lieflijke dauw.

Geef mijne lippen te keuren,
Bleek van verstorvenen hartstocht,
Sneeuw-blanke Manna des heils...
Bloesem des hemels, Maria,
Manna des heils.

Leg mijne handen als leeljen,
Leg met uw leeljen mijn handen
Stil in aanbidding voor God...
Stil in aanbidding, Maria,
Samen voor God.

Herder mijn voeten als lamm'ren
Over de weide der aarde
Ruischend te roste naar God...
Herder mijn voeten, Maria
Zuiver naar God.

Houd mijne ziel als een leeuwerk
Boven haar tijdelijke schaduw
Stil in een loflied aan God...
Stil in een loflied, Maria...
Eere zij God! -

Voor u alleen

Ik moet U nog iets liefelijks verhalen,
Een eve' en lief gelispel aan uw oor:
Vier roode woorden, zoo bij 't avond-dalen
Vier moegebloaide rozen ritselen... hoor!

Ik moet U nog iets liefelijks verhalen,
Neem dit voor lief, ik was een kleine dief...:
Vier roode woorden zoo bij 't avond-dalen
Vier roode rozen... hoor... ik heb U lief!

Ik denk aan U

Ik denk aan U in Nazareth,
Waar G' als een lelie-blank gebed
Door God werd neêrgebeden; -
En hoe Gij roem en mare meedt
En nooit zoo droef en deerlijk deedt
Als andre menschen deden.

Gij hadt Uw klare kamer lief; -
Toen heeft U Gabriel den brief
Des hemels voorgelezen,
Terwijl Gij voor zijn fluistermond
Gerezen en geprezen stondt
In heel Uw huiv're wezen...

Ik denk aan U en aan die reis -
En hoe Gij langs dat gladde ijs
Zoo ver zijt voortgetogen;
Een Bloem ontsproot aan Uwen schoot
Twee lippen op Uw lippen rood,
Twee oogen in Uw oogen.

En door den nacht, den killen nacht
Schreide er een Kindje en riep heel zacht
En zoet naar U te dorsten;
En aan zijn mondje - klare kelk -
Kwam, dauw aan roze, een druppel melk
Van Uw gezwollen borsten...

Ik denk aan U en aan Uw huis
En hoe Gij stil en hoe Gij kuisch
Uw knaapje hebt getogen; -
Twee bloote voetjes in uw schoot,
Twee lippen op Uw lippen rood,
Twee oogen in Uw oogen.

En hoe Gij één van beeld en aard
Een Duive en een Duifje waart
En minnelijk aan 't spelen; -
En hoe er steeds en even jong
Eén woordje kwam, één liedje zong
Uit twee kristallen kelen...

Ik denk aan U en aan Uw hart
En hoe Gij naar den Zoon vol smart
Uw wezen hielt gebogen; -
Uw lippen aan Zijn lippen rood
Uw oogen stil, Uw oogen groot
Op zijn geloken oogen...

Ik denk aan U in Nazareth
En hoe Gij stil en onverlet
Dat ál hebt overwogen;
Dien schoonen brief, die verre reis,
Dien stillen nacht, dat paradijs
Dié lippen en dié oogen...

De Moedermaagd

Geen liever lief en schooner schoon
Op gansch de groote aarde
Dan Gij, die - Liefdes wondre Troon -
De schoonheid eens in kleinen Zoon
Aan klaren avond baarde.

Gij droegt geen smet, Gij hadt geen fout
In heel Uw zuiver leven;
Maar zijt de Bloem, die, rijk bedauwd
Van hemelsch licht en eeuwig goud,
Steeds bloeiend zijt gebleven.

Geen zoeter zoet, geen reiner rein
Dan Gij, o! Kerk des Heeren,
Die in den kelk Uws harten fijn
Dat zuiver bloed, dien gouden wijn
Het eerst mocht consacreeren,

Die op Uw maagdelijken schoot
En sneeuwen corporale,
In luister diep en overgroot
Uit eigen tarwe 't blanke Brood
Der Engelen zaagt dalen.

Dat G' in Uw handen hoog en goud
En druppelend van gratie,
Stil boven d' aarde, arm en oud, -
Een Liefdezoon - geheven houdt
In eeuwige elevatie.

Het sneeuwde wat

Het sneeuwde wat, het waaide wat,
 Een man met een lantaren
 Kwam uit zijn huis: wat lichtte dat!
 Hij ging en stond en wachtte wat...
 De sneeuw viel in zijn haren.

Van Rembrandts schilderij is dat,
 Het licht scheen in het duister;
 Maria nam haar teêren schat,
 - Het waaide wat, het sneeuwde wat -
 Het huis was blanke luister!

Het sneeuwde wat, het waaide wat:
 Zoo'n fijn en vreezend windje,
 En op een witte ezel zat
 - Het waaide wat, het sneeuwde wat -
 Maria met het Kindje.

Het pad was smal, het pad was glad.
 Toen gingen zij spanceeren,
 Maria zong: 'Magnificat'
 - Het waaide wat, het sneeuwde wat -
 'Mijn ziel maakt groot den Heere.'

Maria zong, Sint Joseph bad,
 De witte ezel tripte
 Van nacht tot nacht, van stad tot stad
 - Het waaide wat, het sneeuwde wat -
 Van Bethlem naar Egypte.

Een lentelied

Een lente-lied voor U, Maria maagd!
Die door de lichte Mei met lichten tred
En bove' uw handen zonder fout of smet,
De reine roos van Uwen glimlach draagt.

Ave Maria! groet U elke keel
En alle menschen roemen U, heel schoon,
En alle bloemen noemen U, haar kroon;
En al wat leeft groet U, Maria, veel.

De kleine vogel fluit Maria luid
En in den nacht, de kleine nachtegaal;
En alle klokken met haar goede taal
Gaan zingend nu de hooge torens uit.

En zingend gaan de klokken door het land:
En zingend gaan de menschen door hun huis
En prijzen U, Maria, maagd heel kuisch
En alle kind'ren dansen hand in hand.

En wuivend gaan de kleinen voor U uit,
En groeten U met reinen kinderzin
En groeten U: de lieve Koningin,
Die stil en schoon den schoonen hofstoet sluit.

Ave Maria, goede Moeder-maagd!
Die door de lichte Mei op 't licht geluid
Van duizend, duizend stemmen me uit
Den eenen hemel naar den andren draagt.

Vrede als het avond wordt

Waarin aarde en hemel blonk -
Waarheen alle zielen zwermen -
Schenk mij nog een avonddronk
Uit de bron van Uw ontfermen.

Aan de nacht van elken dag,
Over haren rand gebogen
Bloeit de weerschijn van Uw lach
In de sterren van mijn oogen.

Heuvel op en heuvel neer,
Zachte heerde moe van weiden -
Keeren alle zielen weer
Naar de bron van diepst verblijden

Waar ik rust aan haren rand -
Waarheen alle zielen zwermen -
Laat de schelp van Uwe hand
In de bron van Uw ontfermen...

Dezen avond

Wat behoeft mijn hart nog meer,
Welk is weer dit nieuw begeer...?
Of mijn hart iets moois verwacht,
Of mijn hart iets versch betracht
Dezen avond, deze nacht...?

Heb ik dan veel sterren niet,
En dat lied van verre niet...?
Ach, een mensch is toch zoo klein
En moest maar tevreden zijn
In den avond, in de nacht! -

't Gaat met mij als met elk kind
Dat een verre moeder mint;
't Heimwee komt, als 't spel gedaan,
Het naar bed moet slapen gaan
In den avond, in de nacht.

't Is me of wilde ik, zoetjes-aan
Opgestaan en plaatsvergaan
Alles hier aan kant gedaan,
Naar een héél ver land toe gaan...
Dezen avond, deze nacht!

Het pad door den morgen

Een blanke boom, een lenteboom
En een pad vol paarsche vlokken,
Een vlonder over een kleine stroom
En ver de morgenklokken.

Een groote vogel als een kruis
Draagt uit verre koele meren
Een zilvren visch en ijlt naar huis,
In zijn klappende, dauwnatte kleeren.

De vroege geur van een jasmijn
En het smalle pad en wij beiden:
Gij als een bloem zoo rein - zoo rein...
En ik aan uwe zijde.

En alles is zoo stil, zoo wijd
En het licht, waarin wij loopen,
Hangt als een witte bloem die schreit
Stil over de aarde open....

Celle Qui passe

'k Hoor berg en dal om beurt één woord, één groet herhalen,
Uw naam is als een hoog een blank signaal!
Ik hoor U in den droom der nachtegale -
En in mijn droom groet ik U: nachtegaal.

Mijn ziel heeft - tot haar heil - uw pad tot pad gekozen
En waar ik peinzend daal of juichend stijg,
Neigt mij uw liefde een twijg van witte rozen -
En groet mijn liefde U: witte rozentwijg.

Ik hoor uw zuivre stem in iedre stem van verre,
En zie uw beeld in bloemen her en der,
Als d' avond daalt groet ik U: avondsterre
En als de morgen rijst groet ik U: morgenster.

Ontgaat me een wijl uw glans bij 't lust'loos regenweenen
Dra bloeit de lucht weer roze' - en ver en heen
Ontsteekt uw lach die duizend edelsteenen -
En groet mijn blijde ziel U: blijder edelsteen.

Soms aan den avond - moe en tot mezelf gebogen -
Verheugt mij plots de weerschijn van uw glans:
Een late man met zonlicht in zijn oogen -
Een duifje met uw weerschijn in zijn dons.

En steeds mijn blanke hand ten blanken groet geheven
Ontvliedt uw beeld mijn hunkerend gezicht...
Zeg, is uw licht het leven van mijn leven,
Of is mijn ziel het leven van uw licht? -

Gij weet nog wel

Gij weet nog wel! de zwaluw zou gaan reizen
En riep - de landman zei: op Spaansche wijze -
Een hoog vaarwel;
En door de laan die naar Uw tempel leidde
Kwam ik mijn kleine, blanke vreugden weiden...
Gij weet nog wel!

Het haantje van den toren wees naar 't zuiden,
De klokken gingen 't heiligavond luiden
Zoo hoog, zoo hel,
Mijn kleine hand bracht U de laatste roze
Ik loofde U driewerf schoon, o! Smettelooze...
Gij weet nog wel!

Een rilde schijn Uw milde beeld omgloorde,
Mijn kleine mondje zeide zacht de woorden
Van Gabriel;
Door 't roze venster viel een schaduw-wemel
Van blanke duiven uit den blauwen hemel....
Gij weet nog wel!

De laatste roos lag aan Uw reine voeten,
De kalme klokken speelden U te groeten
Een wonder spel
U huivre Dienstmaagd in de zuivere ooren; -
O! mocht ik nog maar ééns die klokken hooren...
Gij weet nog wel!

En in den wingerd waar de zon verdorde
Sprak d' avond-wind: 'en 't Woord is vleesch geworden
In Wijn en Brood'...
De klok, de wind, Uw stem, mijn stem: wij samen
En heel de wijde wereld zeide: 'Amen...
In Wijn en Brood'...

Een late vogel wiekte her en der en
Uw blanke hand zond d' eerste gouden sterren
Den avond in,
Om elk te leeren al wat recht is smaken
En rein en rilde als sterren te ontwaken
Den hemel in....

Gij weet nog wel: de zwaluw was al henen
Toen zeide ik - laat mij zóó nog eenmaal weenen! -
U stil vaarwel;
O! mocht 'k nog ééns die verre klokken hooren
Zoo diep in mij - Er is veel liefs verloren -
Gij weet het wel!

.....
Nu brengt mijn hand U elders d' eerste roze...
Noem mij nog ééns, o! Bloem, o! Vlekkellooze,
Uw kleine Gabriel.

Maria boodschap

Naar 't midden van den dag,
In 't midden van de rozen,
Toen het geen winter meer
En nog geen zomer was,
Zat in den schaduw van
Haar wimpers zacht te blozen
Over een open blad,
De reine Maagd - en las.

Haar kleed was versche sneeuw;
Met duizend oogen staarde
De blauwe lucht door 't loof
Naar zooveel zuiverheid;
En boven Haar was hoog
De hemel - en de aarde
Lag stil en ver in 't licht,
Als een gespreid tapijt.

Haar sluier, schemerblauw,
Viel langs Haar wangen teeder,
En om Haar schoudren op
Haar bloote voeten neer
En langzaam over 't blad,
Woog als een engelveder
Een blanke bloesemtweig
Zijn schaduw heen en weer.

Zij hoorde noch zij zag
Den vogel die, verscholen,
Als uit een open bloem
Voor Haar een wijsje float,
Maar diep gebogen en
Haar voeten in violen,
Vernam zij God alleen,
En wat het blad besloot:

De regens zijn voorbij,
De winter is verscheiden
En gulden regen loopt
Langs rank en wijnstok uit;
Het duifje lokt de duif
En tusschen leeljen weiden
En in den rozenhof
De bruid'gom en de bruid...

Naar 't midden van den dag
In 't midden van de rozen,
- Als woei een verre geur,
Een nieuwe lente aan -
Hief zij verbaasd haar blik
En zag de Vlekkeloze
Vòòr haar, vol eerbied, de
Gezant des Hemels staan.

Die groette Haar en ging...
En zoo mijn cel na regen
Ontvangt een zonnestraal
Door haar verhelderd glas,
Ontving zij in haar schoot
Toen wondervol een zegen,
Toen het geen winter meer
En nog geen zomer was.

Eerste Mei

Weet je nog van toen wij beiden
Kindren nog in Limburg waren:
Blij als bloemen op zijn weiden
Vrij als vogels in zijn blaëren...
Hoe wij op een wolken kemel
Door zijn lichten hemel reden,
Hoe wij dronken van den hemel
Door zijn groene tuinen schreden?

Vlecht je nog wel eens een kransje
Sleutelbloemen in je lokjes;
Dans je nog wel eens een dansje
Kleuter, op je klompenklokjes?
Uit een wilge' of elzenrijsje
Klopten wij elkaar een fluitje:
Hoor je nog wel eens dat wijsje
En dat simpele geluidje?

Ga jij nimmermeer dat blijde
Pad langs witte vlierbouquetten,
Dat naar Thornerlinden leidde -
Naar het huisje van Lorette,
Waar Maria en haar Zoontje
Met zoo stille, diepe oogen
Staan te lachen op een troontje,
Vol zachtsprekend mededoogen?

Hoor jij ginder in den vreemde
Nog wel eens ons wilde roeken
En in onze blauwe beemden
Nog wel eens den koekoek koeken;
Of het heimlijk zinder-zingen,
's Avonds, van de kleine beken,
Als de woordeloze dingen
En de open sterren spreken?

O, die tijd is lang verscheiden
O, die vreugd' is ver gevaren!
Och, dat wij nog maar eens beiden
Kinderen in Limburg waren!
Och, om nog eens weêr te keeren:
Ik een knaap en jij een bruidje,
Om een hand vol primaveren
En een elzenfluitje!

Mater Sanctae Spei

Al menig, menig jaar
Dag in dag uit, van deur tot deur,
Treed ik als wie een aalmoes beur':
Een arme bedelaar.

En nimmer werd verzaad
Waar ik aan rijke tafels kwam,
Door wijn en brood, het witte lam
Dat in mijn armen blaaf.

Waar zal ik anders heen,
Die 't arme lam niet voeden kan
Met aardsche wijn en tarwe, dan
Moeder, naar U alleen?

Naar U alleen voortaan!
Want eeuwig om wat eeuwigheid
Deed, jaar aan jaar, zijn ledigheid
Mijn hart maar klagen gaan. -

Als een boek...

Als een boek ligt heel mijn wezen
Voor Uw aanschijn open, Heer;
Wil mijn groote schuld niet lezen -
Op Uw goedheid hoop ik, Heer...

Wil dat droef deel van mijn leven,
Waar op weinig, zwarte blaên
Al mijn schuld staat uitgeschreven,
Voor vandaag maar overslaan.

'k Heb niet over U te klagen,
Klaag ook Gij niet over mij;
'k Heb alleen U iets te vragen,
Vraag ook Gij dan iets aan mij...

Op Uw goedheid mag ik hopen;
Als een boek met nieuw begin,
Ligt mijn leven voor U open...
Schrijf er, Heer, Uw leven in.

Nog eens van verlangen.

Geef U aan mijn trouw verlangen
Dat zijn armen naar U breidt,
Geef U eindelijk eens gevangen
Voor een kleinen tijd. -

Wil mij, vluchtig, toch niet schuwen
Die zoo diep ellendig, Heer,
Altoos even ledig U en
Niets dan U begeer.

Kwel mij in mijn lijf en leden,
Prijzen zal ik zoete pijn,
Zoo mijn schaduw en mijn schreden
Ook de Uwe zijn;

Zoo mijn woorden en mijn wenschen,
En mijn denken en mijn daân
De Uwe zijn - en alle menschen
U in mij verstaan...

Die alléén, met de Genade
Van Uw tegenwoordigheid,
Dezen honger kunt verzaden,
Alle eeuwigheid.

Geef U aan mijn trouw verlangen...
Zoo een groote, zoete bij
Zich een blanke bloem gevangen
Geeft, zoo geef U mij!

In kinderlijk aanschouwen

Wat waren dat voor vreemde, verre dagen
Toen Gij nog o! zoo klein en onverklaard,
Een meisje maar, doch voor wie beter zagen:
Het dochtertje van God de Vader waart.

Geen wist van U het ongerepte leven,
Zoo diep hieldt Gij het schoon geheim bewaard;
Uw evangelie was nog niet geschreven,
Het wonder was nog vreemdeling op aard.

Doch wie U zag, kreeg eensklaps zee-blauwe oogen
En wie U hoorde, sprak voort wond're taal
En liep een dag-lang stil en ingetogen,
Want in zijn ziel daar zong een nachtegaal.

Wie aan U dacht, wou maar de klok gaan luiden;
Doch eerst moest komen klare Engelstem
En zoete Dienstmaagd zoeter konde duiden:
Het eerste klokje sloeg op Bethlehem.

God zelf heeft U een bruiloftslied gezongen
En Gij zongt Hem een welkomstlied, zoo schoon
Dat alle vogels van hun nestjes sprongen
En nu nog zitten droomen op dien toon.

Wat waren dat voor vreemde, verre tijden?
Had toen de roos al naam en geurde zij,
Viel toen de witte dauw al op de weiden?
Ik weet het niet, ik ben alleen maar blij...!

Nu leef ik blij een blanke rij van dagen
En ga dan op een avond recht naar huis
En 'k loop maar stil... zoo bij me zelf te vragen:
'Wanneer mijn ziel bereid is voor Uw huis.'

Het zoet gedenken

'k Dacht aan Maria in haar huis daarboven,
Daar... boven al die sterren, boven mij
En boven al die menschen droef en blij,
Die droef en blij in Haar een Moeder loven.

Ik heb U lief - en zonder tusschenpoozen
Sprak ik Maria aan: ik heb U lief,
Zooals een bloem de zon, heb ik U lief,
Zooals een bij een zoete bloem, een roze.

'Ik heb U lief,' want niemand bracht Maria
Zóó trouw de bloemen van zijn groot geluk
En brak zóó trouw zijn stouten hartstocht stuk
Voor uwen wil, o, Reinste - o, Maria

'Ik heb U lief!' zooals de klok haar toren
Waarin zij slag voor slag haar hart leeg telt,
Zooals het blanke lam het groene veld,
Zooals de korenbloem het kostbaar koren.

'Ik heb U lief!' en vraag niet naar de reden;
Ik sprak: gij leeft zoo hoog en bad haar: kom!
Een stem bij mij, in mij, zei zacht: waarom,
Was ik niet bij U, gisteren en heden...?

Een groote bloem ging eensklaps in mij open,
Toen sloeg - zoo klaar geen nachtegaal kan slaan -
Een vogel in mijn keel een lofzang aan...
En ben ik schreiend naar mijn bed geloopt.

Schoone avond

Dit is de avond waarin de rozen,
Druppend van sterlicht en dauw,
Even haar zuivere lampen te blozen
Beuren en bloesemen - enkel voor jou.

Tien blanke Engelen zend ik U tegen:
Eén als een schoone heraut,
Twee met den wierook en drie met mijn zegen.
Vier met het schrijn van mijn zuiver goud.

Dit is de stonde, rijk aan genade,
Die, tot een flonkerend dak,
Over Uw aanschijn en lichtende paden,
Al het juweel van haar sterren ontstak.

Tien Seraphijnen leiden U nader
Waar, uit den hooge, innig en blij,
Enkel de oogen van God onzen Vader
Zegenend neer zien op U en mij.

De vedelaar

Van vader kreeg ik mijn vedel cadeau
En van moeder mijn fijne snaren,
Den strijkstok, dien maakte ik mezelf maar zoo
Van wat riet en wat paardeharen.

Ik hield van de wind in het jonge groen,
Van zijn stem door den open zomer,
'k Was nog in de tuinen van Limburg toen
En ik werd van een dreumes een droomer.

De hemel, ginds, hing vol muziek altijd
En eens, dat ik stond in de voren,
Met boven mij niets dan de eeuwigheid
En onder mij niets dan het koren, -

Toen de wind door de zindrende golven zwom,
Toen de stem van een gouden horen
Uit de heuv'len hoog in den hemel klom -
Is iets vreemds in mijn binnenst' geboren.

En de strijkstok over de snaren, begon
Ik opeens, wat de wind zong, te zingen:
Van Limburg zijn hemel, zijn land en zijn zon
En zijn duizende wondere dingen:

Zijn bergen en beken, zijn eenigen stroom.
Zijn dagen en zilveren nachten
Gehuld in een droom van wierook-doom -
Van Limburg zijn diepste prachten.

Van Limburg zijn klokken bij droef en bij blij
Bij leven en sterven - om 't even,
Van Limburg zijn kind'ren vooral, en van mij,
Die een kind van mijn land ben gebleven.

En de vink en de spreeuw en de wielewaal zong
Als ik zong; en de nachtegaal, mede;
In mijn lied speelt een orgel, een fluit en een gong,
In mijn lied bidt mijn moeder haar beden.

In mijn lied speelt een knaap op de harp voor den Heer
En dartelt een vorst voor den Koning;
Het gaat als een bloem in de wind op en neêr
En geurt als een garve naar honing.

't Is een kreet in het zwarte gelaat van den nacht
En een kamp met een engel - een booze,
Mijn lied is een kind, dat nu schreit en dan lacht,
Mijn lied is een tuil witte rozen.

Een waterval strooit er zijn paarden in uit,
Een molenrad ruischt er door henen,
Het bloeit als de avondzon in een ruit
En een kindeke hoor je er in weenen.

Het zingt van een knaap en een moedigen strijd.
Van een man en een brandend verlangen
Naar iets groots, voor zijn hart, als de eeuwigheid -
En ik heb er een kruis in gehangen! -

Van vader kreeg ik mijn vedel cadeau
En van moeder mijn fijne snaren,
Den strijkstok, dien maakte ik mezelf maar zoo
Van wat riet en wat paardeharen.

Goede avond

Goede avond, die van verre
Zijt gekomen langs Uw straat,
En met al uw diepe sterren
Voor mijn kleine venster staat;

Avond, die met al uw oogen
Lichtend langs de wereld waart
En zoo klaar in de bewogen
Diepte van mijn wezen staat,

Weet gij van mijn stille leven,
Avond, en zijn kleine baan,
Dat aan velen vreemd gebleven
En door velen niet verstaan,

In zijn milden schroom verborgen
- Wankel lichtje voor een kruis -
Langzaam, tusschen vreugde en zorgen,
Wiegelt-weegt in brooze kluis?

Goede avond, die van verre
Zijt gekomen langs uw baan,
Blijf met al uw gouden sterren
Voor mijn kleine venster staan,

Tot het licht op alle daken
Staat en wij, op 't onbereid,
Uit een schoonen droom ontwaken
Tot een schooner werk'lijkheid!

Ex-voto

Voor U heb ik geleefd
Voor U alleen gezongen -
Dit is de avond en
Het einde van mijn groet;
En 'k leg dit stille boek,
Diep aan mijn hart ontsprongen,
O Moedermaagd - als een
Ex-voto aan Uw voet.

Ik heb Uw lof bemind
En wat mij, blij-verwonderd,
In U en mij en langs
Mijn weg aan Schoonheid trof,
Heb 'k met naïeven trots
Voor Moeder afgezonderd
En op wat blanke blaên
Verzameld - tot Uw lof.

Nu komt een laatste wensch
Nog tot U opgerezen,
Nu langt een late bloem
Nog naar Uw licht - dat Gij,
Fontein van gracie, wie
Dit argloos boekje lezen
En simpel dit verstaan,
Moogt zegenen - en mij.

Bloeiende wijnstok

Ars poetica

Van Jezus' leven in 't verborgen dal
Vers: voor ons Christendichters bovenal.
Hij was een reine, geestelijke Mensch
Met ziel en hart vol van een groote wensch,
Die stil véél lief had, wel deed en óók zweette
Voor 't dagelijksche brood, dat Hij moest eten,
Zooals ons Vaders deden en wij allen doen
Al om de vreugde van een goed geweten.

Hij vond een mild geneugt in elk seizoen
En proefde God in alle zaken:
Het groenen en het rijpen van het veld,
Daarin heeft Hij een fijn belang gesteld.
En 't ging hem hartlijk aan, als, oogstbelaân,
Hij hier en daar een pezig ossenpaar
Zag taai en koppig voor de zware wagen gaan!

Hij had zijn gang langs weg en straat,
Zijn aanspraak en zijn raad
En was een deel van 't algemeene leven;
Een sierelooze rok was zijn gewaad
Maar sterk, voor koud en heet en grof geweven.

De vlegel aan de deel,
De ploeg, de ploegschaar en 't houweel,
De wan, waarmee men wande,
De eg en hare tanden -
Al wat de loffelijke arbeid zoet
En menschen maakte goed
Was maaksel van zijn handen.

Maar als, des avonds, in een wijd verschiet,
De zon ging onder en de verre aarde brandde:
- In alle oogen vreemd en schoon verdriet -
Zong Hij wel eens een eenzaam lied
Zooals een eerlijk man, die voelt Gods avond-zegen
Op zijn hart teeder wegen
En smaakt de rust van een verlaten pad.

In ieder woord Hij lei een fijne schat:
Hij minde mensch en dier,
Wijl God, in ieder schepselken, zijn eigen.
In bloem en kruid Hij had voornaam plezier
En wilde dat niet zwijgen;
En, ging Hij over 't land alleen,
De vogel mocht Hij gaarne op zijn hand
En heeft dan zóó, op eenen groenen steen,
Wel eens wat rust genomen
Om vrij en algeheel tot God te komen.

En 't jaar werd oud en 't jaar werd weder jong
Zoo bij de dertig keeren.
En op een morgen van een vroege dag
- De perzikboomen bloeiden en de peren -
Vroeg Hij zijn Moeder nieuwe kleeren.
Hij zag haar witte lach...
Toen stond Hij vóór haar in zijn wit gewaad
Zooals een kind dat in de wereld gaat,

Want onze Jezus is een kind gebleven.
Hij geve ons, kinderen, het eeuwig leven!

De Annuntiatio

Het was voor haar zoo doodgewoon gekomen
- als morgenwind in roerlooze boomen -
in de groote vrome stilte van een uur,
dat zij, gebogen over een oud scriptuur
zat - gulden schakel tusschen komend en verleden
nieuw paradijs en lichtende intrede -
onder een luifel of een rank portiek,
gelijk Angelico, fijn en angeliek,
dat in een klooster van Fierenze beeldde:
àl louterheid en prille morgenweelde.

Zooals, bij het uitgaan van eene kerk,
wijding van wierook en van goddelijk werk
hangt lang nog doomende in de kleeren, -
zóó rook Maria naar den Geest des Heeren
en naar dat overfijn, welriekend bad
nadat zij van Hem ontvangen had -
Toen Zijn schaduw van haar was opgeheven
is zij nog wat stil schreien gebleven
en deed daarna weer met lied en lach
haar werk in huis, gelijk iedere dag.

Maar dicht bij haar hart begon God te leven:
heel haar wezen kon soms inwendig beven,
want sinds den dag van hare verkondiging
leefde Maria in ééne verwondering,
in éénen droom van ongesproken geluk;
die brak geen medeweten van menschen stuk,
nòch willen weten met groot-oogig vragen:
voor wie zij wel een kindeke mocht dragen?
Al, zij wist klaar voor wie zij 't wonder droeg,
toen zij, een blinkende morgen vroeg,
lichte sandalen deed aan hare voeten,
de oude nicht in Karim te gaan groeten. -

De Visitatie

Daar wist zij een groot geluk op handen;
vervulling van hoop en gemeden schande
van een onvruchtbaren, ingevallen schoot,
late vrucht van veel gebed devoot.
Dit was van Gabriél de blijde konde
tot haar gekomen in al vroeger stonde...

Zij was een meisje nog maar van leeftijd
en stature, bloemig, wit van kuisheid,
diep in God en in haar zelf verborgen.
In haar oogen gloorde lentemorgen,
zij liep uit haar kleine huis bij de beek
over de bergen naar een verre streek.

Haar bruidegom, die helder bericht had,
Wist dat Maria een heel hemelsche plicht had,
deed rustig zijn werk voor de komende dag
die nog ver in een ander seizoen lag.
Maar in de korte poozen tusschen werk en werk
bezocht hij, geestelijk, Gods kuische Kerk
en vereerde er diep zijn verholen presentie
en algeheele goddelijke intentie.
Zóó deed Joseph terwijl Maria was
hare dagen in het huis Zacharias.

Lichtjes liep zij door de uren, de gouden,
en in het groote, volle middaglicht schouwde
zij van een steilen berg in een dal.
Daar lag een woning, wit, achter een wal
van piepjong lindegroen, een hage.
Maria lachte van innerlijk behagen
en hield, te luisteren naar die lage duivetil,
een poosje haar deinende adem stil...

Dan droeg zij haar lichte heerlijkheid naar onder.
Over een lustige beek leidde een vlonder
haar op 't fijne veldje voor het woonhuis,
vol boterbloemen, madelieven en gepluis -
de bloesems van kastanjes en granaten;
een lam lag buikje-dik in 't lentegras te blaten
en innig genoot Maria de fijne geur
des lentsche dingen, toen uit open deur
Elisabeth haar tegemoet kwam loopen.
Maria stond stil en haar armen open
sloeg zij om haar zéér gezegende nicht,
en die haar armen om Maria, dicht.

Van vreugde op sprong 't kind in haar binnen
en de oude en vrome vriendinne,
geheel verlegen in Maria's druk,
vraagde: 'van waar komt mij dit geluk
dat de Moeder mijns Heeren tot mij kome?'
Dàn heeft zij Maria's kleine hand genomen,
dàn zijn zij samen het huis toe gegaan,
dan bleven zij weer een poosje staan:
de jonge maagd over de oude vrouw gebogen;
deze zag God in Maria's oogen.

En na de eerste begroeting in haren hove
begonnen om beurten zij God te loven;
de een: 'gezegend onder de vrouwen zijt -
en de vrucht van Uwen lijve altijd!'
de andere: 'Hoog zingt mijn ziel den Heere!'
Zoo gaven zij zuiver Gode eere
om de wondere dingen in haar schoot.
En de oude priester, haar deelgenoot
in heil en dank, stond van verre en alleene
zeer zachtjes in zijn witte baard te weenen.

De Geboorte

En toen alles rustte en de verwondering
Gods over de witte vrede der aarde hing,
de nacht alreê op 't midden van haar bane,
in 't midden van de groote, onverstane
stilte der dingen: open, strak en blauw
de lucht, opeens vòl sterren en melk-lauw -
werd God uit de Maagd Maria geboren,
zooals een bloem te nacht in 't koren,
het is geschied, het valt geheel niet op...
zoo valt een rijpe vrucht uit haren dop.

En lachende heeft zij 't kindeke aanbeden,
gekust de warme leden van haar leden
en Joseph heeft de kleine knaap gekust
de wangen met een o! zoo innerlijke lust.
Zijn oogen lachten groot en verwezen
ernaar: het was zoo geheel háár wezen;
twee bloemen: een bloemknop en eene kelk,
dacht hij. De moeder geeft het kindje melk,
nu leggen het haar kleine bleeke handen
in doekjes... armoede is geen schande!

En licht en lichter werd de stilte buiten,
de hut rondom: lange zilveren fluiten
bliezen door de kieren; voor de opening
kwam een schaap staan, blaatte even en ging;
Maria bleef in kuische aandacht gebogen
boven Gods stille onnoozele oogen;
maar de warme hemel kwam vol muziek
van een hoog en glorieus kantiok
en op de velden stonden de herders allen: -
een groot heil was hun tebeurt gevallen!

De herders

De glorie des Heeren was over hun vleesch
en holle gelaten, geweken van vrees
nu zongen zij met jubelende monden
de weelde, goddelijk, die in hen òpbronde;
die maakte wel hun blanke harten krank.
Van overal nu nader kwam geklank,
melodius en mild; een klare lente
van vogelen, muziek en instrumenten;
de wachter op de toren die de wereld zag
blies in zijn grooten horen al: 't is dag.

En 't was, - maar niet een dag als andere dagen -
de dag van God, waarin zijn oogen zagen,
vol milde weelde van welriekend licht,
doch kenbaar slechts voor 't innerlijk gezicht
der harten blank, waaraan zich God verklaarde:
de schoonste en de kortste dag der aarde.
En luidden verre klokken door dien dag
haar prille klanken en haar kinderlach.
Bloemige Engelen liepen over alle paden
af en aan, de wereld was ééne genade!

Arme schaapherders hebben 't kind gevonden
en lachten met hun oogen en hun monden
om 't woordloos wonder van die milde knaap,
de oogen open al uit zijn eerste slaap;
zij lachten maar, en baden met gebaren,
of voor zóó schoon in hen geen woorden waren
en pareldikke tranen uit hun diepe
oogenbloemen, blinkend langs hun kaken liepen.
Ai, is wel 't allerbest gebed en lied
een mensch zijn ziel en gansche wezen niet?

Zij waren arm, maar elk had opgegraven
zijn schat, voor moeder en voor Kind een gave
van kaas, melk, voedzaam brood en wol
en later nog: de trouwe handen vol
van vruchten: appels, vijgen en olijven
voor heel de duur, die zij zouden verblijven
onder de herders in het lage huis...
Maar ginder reeds maakt de jonge dag geruisch
van horens, roepend vee en stroomend water...
het wordt al licht en lichter, het wordt later;
de flauwe winterzon komt op en zinkt,
het Kindje lacht reeds wanneer het drinkt.

Het vredig vee loopt grazend langs de helling;
de herders doen elkander de vertelling
van Gods geboorte; de een den ander toont
het huisje aan de helling waar de stilte woont.
't Is al een oud verhaal, nimmer begonnen
en nooit voltooid, uit lief en leed gesponnen,
uit liefde allereerst. Het kindje groeit,
de hemel ademt waar de stilte bloeit...

De stem van de Hovenier

Al stiller werd en stil de echo uwer schreden,
Al droever werd en droef het hart uws vriend, o Heer,
Toen G' afgereisd van hier voor vreemder, blanker steden,
In groener tuinen gingt en zocht het vischrijk meer.

Sinds wij uw beeld vervage' in 't groen-halfduister zagen,
Sinds achter U viel 't vol gordijn der sterren dicht,
Sinds w'elke dag opnieuw naar blijder boodschap vragen,
Trok tweemaal reeds de maan een cirkel om haar licht.

Wij vragen op de weg de koopman en de drijver:
Of 't woord zijn loop heeft ginds, wat groots Gij wel verricht?
Doch nimmer waart Gij-zelf het antwoord op dien ijver,
Geen avond waart Gij-zelf 't ontroerend-schoon bericht.

't Is lang geleên, dat Juda's lachende valleien
Verliefd beluisterden de klank van uw schalmei,
Als, Goede Herder, Gij, in saamedromde reien,
Het heilbegeer'ge volk ter wedde weidde en wei;

Dat luistrend zich de bergen langzaam overbogen
Tot (westwaarts heeft de zon allengs haar reis volbracht)
De groote hemel waakt met duizend, lichte oogen
En Gij de scharen zegent en dan zegt: 't is nacht.'

Doch telkens spreidt d' olijf de mantel van haar kommer
En beidt vergeefs uw komst de goede specerij,
Ten dorpel van de nacht besluipt mij d' oude kommer
En donk'rend schuift de schaûw der bergen naderbij...

Ik weet uw last, uw lust, uw troost en uw tormenten;
Des Kwaden grimmigheid die tegen U grimmeert,
Die veile tongen spitst tot geile instrumenten
En u, zoo spin haar prooi, met list bespeculeert...!

Als ginds in d'avondzon de verre bergen vuur zijn
En oog en aanschijn lacht dat wonder tegemoet, -
Gedenkt de vriend de vriend en wacht: dit zal het uur zijn,
Dat mij zijn liefde zegent en: dit is zijn groet.

Wie eens zijn zondaarshoofd te rust lei aan uw borst en
In uwer oogen bron zichzelf en God hervond,
Blijft hongren met zijn stem en met zijn oogen dorsten
En hunkrend loopt hij rond: een holle niemandshond.

Wie zich uw schaduw eens tot land en woon gedroomd heeft,
Wie eens uw stilte in haar beschutte schalmen sloot,
Wie zijn weerspanning hart met uwe wil getoomd heeft
Loopt band- en landeloos, en eet zijn smart als brood!

Wekt met een wilde kreet een vogel laten akker,
En klagend, vragend vliegt die over en verwindt..
't Is m' of uw droeve stem mijn oogen plots riep wakker,
Maar 'k hoor: hij is het niet dien Lazarus bemint...

Needrig belijder van uw hoogste Wijsheid, Manna
Des Levens, zuivre Bron van goedheid: Drank en Spijs,
Stem die ons wekt, Licht dat ons roepen doet: Hosanna!
O, aller vreugden Tuin, al-zaalgend Paradijs;

Grootmoedig Derver van uw zonnerijke prachten,
Omzwervend Medelijder met ons hongrig lot,
Heldre Verschijning voor de vensters der gedachten,
Kostbare Vondst, voor wie zichzelf verliest in God;

O, Zon der zonnen en door menselijkheid omtogen,
Vreemd-schoone Menschenzoon door Liefde alleen verklaard,
Aller Verblijdenis en Middenvonk der oogen,
Hart aller hemelen en Hemel op deez' aard...

Die onze ledigheid met eeuwigheid gevuld hebt,
Gij, die de echo zijt van ieder hart dat klaagt,
Gij, die gelasterd wordt en Gij, die smet noch schuld hebt,
Die U als aalmoes geeft, wie U een aalmoes vraagt.

Als ginds Gij gaat en dwaalt langs stille heete wegen
Of langs de bergen draagt uw hooge gouden schijn,
En niemand neigt zijn hoofd naar uwen avondzegen...
En niemand vraagt: 'wie mag te nacht zijn gastheer zijn?'

Als met uw zegen zwaar gij staat als droef-verlegen,
Geen kinderhoofd gij vindt tot rustplaats voor uw hand
En stram schrijdt gij de nacht vol stille sterren tegen,
En ziet de hemel, Heer, de bergen en het land:

Als daar geen deur staat op de hooge hemel open,
Geen venster uitziet op de lichte eeuwigheid,
(Gij hoort de zielen, Heer, zich veilen en verkoopen...
Gij hoort haar lachen, Heer, en sterven... en gij schreit,)

En rond U staan de sterren en de berge'en zwijgen,
En daar is niets en niemand dan uw stem alleen,
Als langzaam dan uw hoofd zich zal ter aarde neigen
Als gij zult rusten, Heer, uw voorhoofd op een steen,

Dàn heer, als G' ons met U hoort spreke' in onze droomen...
Wij meenen: het wordt licht en roepen: 'Dageraad!' -
Wij zien U in de straat en op de marktplaats komen
En menig dorre mond kust vroom uw wit gewaad..

En menig dorstig hart drinkt zich aan U een wonder,
Het groote langs den weg, het andre uit een boom,
Gij ziet de tollenaar en zegt: kom gauw naar onder...
Dàn... als wij àl dit schoon aanschouwen in de droom, -

Heer, denk dan aan dit land, geheiligd door uw Vasten,
Waar Gij geleden hebt, gebeden en geboet,
Land van uw lusten, Heer, en land van meerdere lasten...
Heer, denk dan aan dit land, bedruppeld door uw bloed,

Waar Gij gebeefd, gebloosd hebt en gehuiverd,
En als nooit iemand, Heer, gekrenkt zijt en gekruist,
Waar gij gezegend hebt als nergens en gezuiverd, -
Waar Magdalena vroom uw zeven Englen huist.

Als de eigen broeders U met kwade namen noemen,
Gij ginds geen welkoms-water voor uw voeten vindt,
Als men U steenen werpt... denkt dàn aan onze bloemen,
Als gèen uw schoen ontbindt, als u geen hart bemint.

Als Gij de dorre vlakke van dat land bereisd hebt
En voor de stadspoort staat, die bij uw komst zich sloot.
Als G'al die duizenden met wonder brood gespijsd hebt,
Als G'in de nacht verdwaalt in een verlaten boot, -

Wanneer Gij d'oogen opent naar de verre Schoonheid,
En allen zien U aan en zeggen: gij zijt blind...
Wanneer de stomme schreeuwt, dat waarlijk Gij Gods Zoon zijt,
En niemand wordt daar stil en niemand wordt daar kind...

Denk aan uw wijngaard dan waar met verheugde blossen,
O, Goede Hovenier, vol sap, vol zon, vol zoet,
Vol overvloed, de zaalge en zegenzware trossen,
Verblijdend en verblijd, den oogst zien tegemoet.

Denk aan het land, eens rijk aan distels en aan doornen,
O, Zaaier, waar de gulden grepen van uw graan,
In weelge wasdom gaan van hoog-gekuifde koornen,
Daar straks de zeis in valt haar volle galm te slaan,

Denk dan aan ons, o Heer, die om uw afzijn droeven,
Wier deuren open komen op uw komst -- en keer,
Gelijk de moede landman 's avonds naar zijn hoeve,
Gelijk de hovenier uit zijnen wijngaard - weer.

Wij denken steeds aan U, wij blijven om U vragen,
Wij zien zoo naar U uit, wanneer door straat en poort
Wij kind of man te rust in 't rijk der dooden dragen...
Wij smeeken om uw troost en roepen --, of Gij 't hoort?

Als Gij gepredikt hebt op alle heete pleinen,
Bij elke landsche put en onder elke boom,
Wanneer het Wereldlicht de vlakte zal beschijnen,
De vogels in de lucht, de booten op de stroom, -

Als Gij hervonden hebt het lam dat was verloren
En in de nacht is weer een heerde afgedwaald,
Wanneer uw vijand, heimlijk, onkruid zaait in 't koren,
Als Satans schaduw groeit en Jezus' vreugde daalt, -

Als 't mosterzraad ontkiemt en wordt weer ruw vertreden,
Als van een hooge kruin uw gouden Godsbazuin
Ginds achtmaal land en lucht beroept met zaligheden,
Als daar uw Kerk verrijst, en zij valt weer in puin, -

Als in gelijkenissen Gij het Rijk geleerd hebt,
Uw stem is dor en heesch, uwe trouwe hoofd is moe, -
Als Gij èn koele dronk èn slavenloon ontbeerd hebt...
Doe over alle leed dan eens uw oogen toe;

De nardus staat gereed, het water voor uw voeten,
Uw wangen wacht een kus, U wacht een bruiloftskleed,
Met zang en citherslag zal U de stad begroeten...,
O, Nacht, waar is zijn weg...? - de nardus staat gereed;

Sterren, waar is zijn licht... is slapend Hij of slavend,
Vond Hij een onderdak, een looverrijke tak...?
Wij denken steeds aan U, en telke nieuwe avond
Brandt, sein en welkom, een gouden toorts op 't dak.

Veel toortsen zijn verteerd, veel dagen zijn verstreken
Sinds Gij zijt heengegaan, maar somtijds meenen wij,
Dat, buiten in de straat, wij Jezus hooren spreken..
En staan een wijle stil...: de wind ging maar voorbij...

Dan weer verneemt ons hart opeens de schoone woorden
Van uw zinrijk Latijn, dat men zoo slecht vertaalt:
Een handvol parels is 't, een greep in uw accoorden; -
D'ontroerde ziel die zich herinnert en herhaalt...!

Als Gij met tollenaars en zondaars hebt vergaderd
En alle vlekken in die landstreek hebt begroet,
Als Gij geherderd hebt, gevoedsterd en gevaderd -
En priesters rotten saam en loeren op uw bloed;

Als Petrus plomp doet en d'Apostels twisten:
Wie aan uw rechterhand zal zeetlen in uw Rijk;
Als Judas wordt een dief en Thomas wordt geen Christen,
Als hard uw woord is, Heer, en ieder neemt de wijk;

Als men uw brood te ete' is vlijtig bovenmate,
De laatste op de weg, de eerste aan de kruik...
Als traagkens is de gang door steden en door straten
En loom is het verstand maar werkzaam is de buik; -

Die nacht, dat Gij de vrek hoort loven en verkoopen,
Als Petrus slaapt en één zijn beurs met bloedgeld spekt,
Die nacht blijft voor uw komst de poort van 't landhuis open,
Als Haat, bij slaande trom, de oude zonden wekt...

Breng ons dan, uit dat land, tot stil aandenken mede
Aan alles wat Gij leedt, aan alles wat Gij waart:
Uw wonde voeten, Heer, uw grijsbestoven kleed en
Het zilte zweet in uwen ongezalften baard.

Niet langer meer betampt mijn slapen dan de vreeze:
Ontwaakt aan een ver erf een hond en die slaat aan...
Mijn hart springt op en... stil! -: het zal de meester wezen...
Een tred klinkt op en aan... ik kom U tegen gaan.

Resurrectio

Ontwaakt ben ik als een bloem in de morgen,
Verrezen in het licht van de groote morgen-zon!

Raak mij niet aan en besmet mij niet:
Jong en blank is mijn vleesch als de bloesem.

Duiven zijn mijne handen, schitterend schoon,
Mijne voeten zijn gewasschen lammeren
Wadend door eene wei.

Mijn oogen zien de hemel en de aarde
En innig begroet ik beider blijde verschijning.

Dankbaar aanvaard ik het nieuwe leven;
Als een nieuw lied beluister ik mijn kloppend hart.

Ik zie de steden weer waar de menschen wonen
En de wegen in het witte licht, van zee tot zee.

Mijn oogen zijn licht als de versche dauw:
Als de dauw die twinkelt in jong loover.

Als een molen in een nachtelijk dal
Lag mijn hart stil bij zijn slapende beken.

Om mij waarde de bittere stilte,
De nacht was zwart als het oog van een raaf.

Zwijgende zat de Dood aan mijn peluw,
Als ijs lag zijn hand op mijn voorhoofd.

Bij wormen was ik gehuisvest en bij schaduwen,
Benauwende droomen legerden aan mijn zijde.

Vliezen waren over mijne oogen
Als over die van een doode visch op het strand.

In de gangen mijner ooren vernam ik de wormen;
Het traag geknaag van het vraatziek volk.

Ik voelde het griezelige bederf mij bekruipen,
Kleverige kilte tastten mijne vingertoppen.

Mijn stem lag als lood in mijne keel
En mijn tong als een lijk in haar graf.

Geest van verwording vulde de kameren des reuks,
Mijne lippen proefden haar eigen bederf.

Maar ontwaakt ben ik als een bloem in de morgen:
Als een leeuwerik mijn hart tiereliert.

Mijne zonden liet ik tot aas voor de wormen, -
Het lijnwaad een prooi der ontbinding.

Juichende beur ik mijn blinkende handen,
Handenklappend dans ik voor God;

Mijn ziel is de harp van Jesus
En mijn lichaam de tempel des H. Geestes. - Alleluia!

Lied na zonsondergang

Lichtverloren in een schemerig begin:
Huis, hof en toren;
Niemand gaat meer uit of in; -
De lucht is zoet van rijpend koren -
Zoeter van het Heilig Sacrament.
Ik tel de sterren aan het firmament
En weet haar verre zin.

Op elke woning blinkt 'n gouden kruis,
Wierook kronkelt uit alle ramen;
Kinderen en Engelen: handen samen
Oogen diep en kuisch...
En de benedictie van zoete namen;
Uit alle kameren devoot geruisch.

En aan de gevel, in de open lucht,
Volgt wel een enkel mensch met geestelijk genucht
Een late duivenvlucht
En denkt aan God zoo goed hij kan;
Of luistert naar de woorden van Sint Jan
En ziet dan later boven 't koren
De kale schedel van die kinderlijke Man
Zacht in een gouden nimbus gloren.

Dageraad

Hoor! een gouden geluid in de morgen
en een blank signaal! -
Magdalene ging voorbij in de geur
en Simon Petrus loopt dwars door het koren
met fladd'rend gewaad...
Er is iets groots op de aarde gebeurd. Alleluia!
Ik groet de dageraad!
Over de wereld is hij gekomen,
over de velden die wijd en groen zijn
over de weiden die wit zijn van dauw
en veelsoortig gebloemte.
In mijn oogen is hij en op mijn handen,
mijn lippen drinken hem die zeer klaar en kuisch is
en reinigend en weldadig als frissche genieting.
Ik groet de dageraad die zoo rein is
die zoo gansch schoon is, zonder vlek of fout;
die mij blij maakt, stil blij maakt,
die mij zóó blij maakt, dat ik wel dansen kan
zóó vroom maakt, dat ik bidden moet!
O, hoe groet ik hem die mij zoo hoog verheugt
dat ik lachen moet. ---
en alles wat is heel diep beminnen!

Ik loof de dageraad die de bloemen tooit,
voedt en verzorgt -
die haar kleuren en geuren geeft
en dauw om te drinken en licht!
Alles aan hem is wonder, is weldaad -
en als een weldaad aanvaard ik hem
en groet en zegen hem!
Ik zegen hem, die de vogelen wekt:
want hun lied is mij lief en
eene verheugenis altoos het spel hunner wieken,
als zij spelend daarboven,
half zilver half goud,
zwenkende, zwevende dalen en stijgen...
allen schepseltjes van Hem, wiens schepsel ik ben
en dien ik groet in de dageraad
en in mijn broeder, de vogel.

Een lied in Mei

Mijn kind, mijn kind, het leven is wel schoon
In Aardes lucht-blauw huis en blanke woning,
Een bloem tot scepter, en een bloem tot kroon:
Kind, onder bloemen is de mensch pas koning!

Ik zie de groote hemel in de glans
Der zonne en beur mijn hande' en zie ze blinken...
En God bespeelt m' en 'k ril en lach en dans,
Blij, blij... doet God Zijn tamboerijntje klinken!

Schoon is het leven, zuiver is zijn klank
Als het door God bespeeld wordt en bewogen;
Met zon in d' oogen en een hart vol dank...
Schoon is het leven dat wij leven mogen.

Kom dan, o kind, en pluk met mij en pluk
De bloemen die daar kleuren, die daar geuren,
Die daar zoo licht zijn!... die een licht geluk
Zijn, zie! die daar zoo stil haar kelken beuren.

Omdat ik hooren mag en zien en gaan,
En zeggen: dat God goed is... en dat wèten;
Omdat ik schoon en klaar mijn hart hoor slaan,
En morgenvroeg weer hemelsch Brood mag eten.

Kind, laat ons kind zijn, niets dan kind zijn, blij-
Verwonderd, stil-gelukkig met ons eigen:
Omdat wij leven, och, omdat het Mei
Is en omdat de kersen kleurtjes krijgen;

Omdat wij Paschen vierden, pas geleën...
En Jezus is in ons die dag verzezen!
De zonde ligt onder de oude steen
En d' aarde straalt van Zijn verheerlijkt Wezen!

In vreugde wascht Gods Kerk het jong gelaat
En van haar schoudren gleeed de zwarte falie;
Daar staat zij, kind, in bruidelijk ornaat
En zingt verrukt het Victimae Paschali.

Gods kindren zijn verblijd, zij gaan en staan,
De hemel is vol zilveren signalen...
Zij gaan en staan en roepe' elkander aan:
'Wat zaagt gij op den weg?' - en zij verhalen:

De steen, het lijnwaad daar alleen, het graf,
De Dood begraven en Sint Peter's oogen,
De weg naar Emmaus, 't Brood dat inzicht gaf...
En zij verhalen en zijn opgetogen;

En loopen maar en lachen maar hun lach
En roepen en herhalen wat zij hooren:
Hoe schoon het leven en hoe schoon de dag,
Hoe schoon de gouden zon is op de voren.

Ai, laat ons blij zijn, blij met God zijn, kind,
Met hemel en met aarde, met hen beiden,
Met bloem en vogel, wel en wolk en wind...
Want alles is van Jezus' Blijdschap blijde.

De vogels, hoor... ze fluiten allemaal
En juichen hoog het licht, het leven tegen:
Mijn merel, luid, mijn gele wielewaal...
Dat spelt wat wonders, o, dat spelt weer zegen!

Dat roept maar heil, dat roept uit elke boom,
Uit elke streek de wijde wereld over;
En allen danken God, voor dag en dauw en doom,
Voor klank en kleur en kleed en licht en loover;

Voor 't loof dat groen is en de lucht die blauw -
En 't licht dat zoet is, dat zoo hoog zoo wijd is...
Zoo mooi is, dat gewijd is, dat geen schaûw
Verlet... dat al verblijdend zoo verblijd is -

.....
Kind, laat ons kind zijn, niets dan kind zijn, blij-
Verwonderd, stil gelukkig met ons eigen,
En zoo van dag tot dag, van Mei tot Mei,
Ten vollen Zomer en ter Zonne stijgen.

Viaticum

Nu luister, kind, wat Maria deed
Die der menschen zoet en bitter weet; -
Hoe zij in een heilige Kerstnacht
Een kranke de laatste Teerspijs bracht:

Daar lag een man op een verre hoof,
Die man was krank tot de dood en droef,
Die vroeg met zijn mond en oogen groot
Almaar om Hemelsch Brood.

En een knaap die zijn honger niet verstond
Lei zijn handen op zijn open mond;
En als hij sliep of zijn oogen sloot
Nam de jongen weer zijn fluit en floot...

Maria, die als avondster waakt
Had in haar kapel wat licht gemaakt;
Zij kwam met haar lamp naar het altaar gegaan
En stak twee gele kaarsen aan.

Zij sprak tot Sint Joseph: 'ik ga met Ons Heer.'
Die legde zijn bloeiende lelie neer.
En met schoone, bleeke handen nam
Maria het witte Lam.

Zij hield Het hoog aan haar rijke hart
Als die eerste nacht toen zij moeder werd,
Zij sloeg er haar vlasblauwe mantel om dicht -
Sint Joseph droeg de bel en het licht.

Toen traden zij zonder eenig woord
Door de open tempelpoort;
De voornacht stond in volle schijn
En blonk op dak en plein.

En plots in de stilte viel tel om tel
Het glazen geluid van de altaarschel,
De huizen rilden, - en kleine knaap
Riep: 'moeder!' - in zijn eerste slaap.

Een man stak zijn hoofd door de luik en vroeg:
Ons Heer ging voorbij - en wie Hem droeg?
En menschen kwamen, met kaarsen aan,
Op de drempel van hun woning staan.

Twee vrouwen volgden tot aan de brug,
Toen kwamen ze bleek terug;
En Maria, licht als een paradijs, dacht
Aan die eerste, verre winternacht...

Een lange weg, een lichte laan
En schuin in de hemel de wintermaan;
Een toren sloeg op een verre stad,
Een beekje ruischte, een molenrad.

Zij kwamen voorbij een oud kasteel,
Toen sprong het geluk haar als licht uit de keel,
Toen zong Maria met schoone stem
Het heil van Bethlehem:

Geloofd zij mijn Heer op deez' schoone reis,
Mijn bloed werd drank en mijn vleesch werd spijs;
Geloofd zij mijn Heer in mijn schoot en lijf.
Geloofd en gedankt om zijn verblijf.

Gezegend zijn lichaam dat vleesch is van mij,
Gezegend zijn hart dat zich leschte aan mij,
Gezegend zijn lippen die dorsten naar mij,
Gezegend zijn oogen allebei!

Gedankt zij zijn naaktheid en zijn nood,
Gedankt ook zijn handen, arm en bloot.
Gedankt ook zijn voeten in mijne schoot,
Gedankt zij zijn eucharistische dood.

Ik draag als een appelken U in mijn hand;
Gezegend de hemel om U en het land,
De menschen, de boomen, het licht en het àl,
Gezegend de dieren in hunne stal! -

Een lange weg, maar een smaller pad,
Een beekje ruischte, een molenrad;
Een lage hoeve, met witte wand,
Lag stil en puur aan de heuvelrand.

De maannacht blonk in een gevelruit.
Een jongen blies in een herdersfluit,
En klaar aan de stilte sloeg, tel om tel,
Het glazen geluid van de altaarschel.

‘Adeste fideles,’ zong krank en dof
Een stem door de blanke bloemenhof,
Een wingerd dorde aan de witte muur,
Een schaapje blaatte in de donkere schuur.

Een deur kwam open, een deur ging dicht.
En het woonhuis stond vol zonnelicht.
Maar daar lag een man en die ging dood,
Naast een jongen, die hem de oogen sloot...

Maria spreidde een altaardwaal,
En las uit een oud, geel rituaal
Met een stem, als glas zoo rein,
Het schoone, smeekende kerklattijn.

Toen nam zij de Hostie in hare hand,
En gaf ze de man op zijn ledikant;
Toen sloot hij zijn oogen, toen sloot hij zijn mond,
Toen sloot hij voor eeuwig zijn oogen en mond...

Een lange weg en een smaller pad:
Een beekje ruischte, een molenrad;
Het maanlicht doofde in een gevelruit,
Een jongen blies in een herdersfluit.

Een lichtje ging door het winterland;
De maan zonk achter de heuvelrand.
En door de nanacht klonk ver en hel,
Het glazen geluid van de altaarschel...

Franciscus.*'Perpetuitas in Deo...'*

Daar sta ik nu, mijn lieve, liëve God!
 Daar sta ik, naakt als eene galg;
 mijn hoofd in U, mijn voeten aan de aarde -
 een gier is met mijn kleeren er vandoor,
 de raven met mijn zonden wèggevlogen;
 de blijde boodschap lacht mij uit de mond
 en in mijn oogen
 staat héél de wereld voor Uw tribunaal.

Nù is die zoon van Bernardone dood,
 nu ben ik Frans van God de Vader;
 nu ben ik als de vogelen des hemels
 nu ben ik als de leliën des velds -
 gelijk een kindje ben ik nu, heel bloot,
 Héér, nù ben ik van U.
 Ik ben van U zooals het licht
 van U is en de hemel en de aarde,
 zooals de witte adem van Uw mond,
 zooals de witte glorie van Uw oogen, -
 zooals Gijzelf het zijt, ben ik van U
 geheel en àl en er is niets van mij
 of iemand buiten U, -
 ik ben van U alleen!

Hier is mijn hoofd, Heer, en mijn wil bereid,
hier zijn mijn handen en mijn hart altijd,
hier is mijn lijf, mijn leven en mijn al:
mijn oogen vol van U,
mijn ooren vol van U en alles vol van U;
het leven wappert hevig in mijn oogen
en vurig roept mijn bloed:
ik ben van U!

Ik leef en wil en weet en adem U
Ik eet U gelijk brood;
als water drink ik U; ik ga en sta in U
en kom U tegemoet;
en roep ik, Heer, dan roep ik U alleen
want buiten U kan er niet een:
mijn mond is Uw bazuin.
En met mijn handen zegent God de wereld
en God beloopt de straten in mijn voeten
en alle steden, alle dalen, alle bergen
en God verzamelt allen in mijn hart;

Herboren ben ik en gelouterd,
gewasschen in Uw vuur,
doorwasemd van Uw adem, God,
gebalsemd tot in 't merg van mijne beenderen:
ik ben een rijpe appel in Uw hand
voor àl mijn broederkens, Uw schepsels,
een fijne vrucht in Uwe lieve hand -
Gij zijt de zoetheid van mijn vleesch,
mijn wangen zijn gebloemd met eeuwig leven!
- Leef, leef in mij, o lieve, lieve God
en laat mij leven, Heer,
en sterven, Heer -
in U.

Ad completorium

Uit al uw tuinen wierookt wadem van fijn fruit:
Appels en abrikozen -
De gele lucht wordt aan de kimmten roze
En op een dorpel ergens klinkt een klein geluid,

D'avond is goed voor wie eenvoudigheid
Liefheeft en nederig genegen,
Tot rustplaats voor uw hand en voor uw avondzegen
Zijn aanschijn stil legt aan uw eeuwigheid.

Vader, ik voel mijn ziel weer als een warme schat,
Ik weet mij weer genezen
Van valsche vreugden en geheime vreezen -
Uw avondzon staat op de daken van uw stad!

Alles is nu zoo goed, alles is nu voorbij,
De wereld is weer loutere genade;
Verlos ons, Vader, van de Kwade -
Verlos ons, Vader, heel de wereld en ook mij.

Van weemoed bovenal verlos ons dèze stond,
Van twijfel en van logen;
Wees 't helder wonder voor mijn strakke oogen -
Ik draag U als een bloem in mijne mond!

Van angst verlos ons, van de geest van hoovaardij,
En leer ons nuchter smaken
't Onstoffelijk festijn van bovenaardsche zaken -
Een oude toren tampt zijn kalme melodij.

Ik heb U lief: Gij schiept de kuischheid en het licht
In lichamen en leden,
En zielen, zuiver als gebeden
En wierookoffers voor uw aangezicht, -

En sterren in de hemel schiept Gij, geurig fruit,
Goedheid en zegen,
En stilte op de landelijke wegen
En broze weerschijn in een gevelruit.

Ik heb U lief: de kim bloeit in robijnen rand,
Ik kom U langzaam nader;
Voor heden: goede nacht en wel te rusten, Vader..
Ik ben in Uwe hand.

Rond het kind

Nieuw sprookje

De stad liep saam om het vreemd verhaal,
De Schepen verliet de vergaderzaal
Om een Kindeke, dat met een kruis en een lam,
Van ergens ver uit de wereld kwam.

De kinderen ontliepen alom de klas,
Omdat er een Kind en een lammeke was;
En de stakers kwamen uit steeg en slop
En gingen het Kindeke voorop.

Een weermacht met witte sabels kwam aan
Die liet wel het Kind en het lammeke gaan;
Zij sloten zich aan bij de lange stoet
Want het hart dier mannen was mild en goed.

In 't midden der stad was een klein plantsoen,
Het licht was er warm en het gras was groen;
Daar zette het sneeuw witte Kind zich neêr,
Het lammeke at en blaatte niet meer.

En zwijgende zag men het Kindeke aan,
En geen die daar vroeg: waar komt gij vandaan?
Want elk had reeds diep in zijn hart vermoed:
Wat een Kind en een lam bij de mensen doet.

En elk was verheugd, wanneer hij bezon:
Hoe zoo iets schoons nog gebeuren kon,
Hoe een sneeuwwit Kindeke, met een lam,
Zoo ineens in een wereld vol tweedracht kwam.

Maar de kinderen sloegen een levend festoen
Om het Kind en het lam en het stadsplantsoen;
En burgers en stakers hielden een wacht
Om het Kind en het lam tot aan de nacht.

Toen vielen de kinderen rond de Knaap
En het witte lam in een diepe slaap:
Toen nam er een staker het Kind en het kruis
En het lammeke mede naar zijn huis.

Kerstmis op de 408

Een stille Sloveen had het uitgedacht
Zoo'n vreemde man die geen tijding wacht
In een doode gang van de 408.

Wat doet een zwerver al met zijn tijd,
Wat doet al een kind in de eenzaamheid
Met zijn smart, zijn hart en zijn handen...?
De wereld blijft hem vreemd en ver,
Zijn hart een duizelende ster,
Die nergens zal belanden...

Maar luistert hoe het Kerstmis was:
Een Kindje onder een oude jas,
Sterren en schapen en groen mos en gras
En een krib voor het steenen Kindje,
Een os en een ezel in een hol,
De schapen waren van witte wol,
En een Engel met een banderol
Van Gloria de wangen bol,
Kwam zingend aangevlogen.

Het meisje hield haar handjes gevouwd,
De Man één hand voor de oogen;
Zij was iets te jong en hij iets te oud:
Sint Jozef had een rok van goud,
Maria een parelgrijze...;
De beeldjes sneed hij zelf uit hout,
De herders en ook de Wijzen.

De herders keken schuin en zoet,
Eén koning was er zwart als roet
En allen wel moe van reizen:
De koningen stonden met hun staf
Van wichelaars en rijken,
Een beetje te veel nog en achteraf,
Naar het steenen Kindje te kijken.

Een mijnlamp en een lampion
Lichte de kompels vóór,
Waar het allernachtelijkst feest begon
En het lied en het nachtelijk koor,
Wie vierden ooit kerstmis zoo dicht bij de hel? -
Zei een zwarte man tot zijn zwarte gezelschap.

Toen werden zij stil en hun stem werd zacht
Ze wisten niet recht wát het was:
De stille Sloveen of de heilige nacht,
Of het Kindeke onder de jas.
Ze gaven elkander de hand op het Kind,
Daar stonden die donkere kolossen,
Met oogen van gruis en tranen blind;
En een dwaze man, die kuste het Kind,
Dat de wereld komt verlossen
En altijd weer ergens een kribbe vindt -
En hooi en stroo en de adem van haar ossen.

Onnoozele kinderen

Het was toen de wereld opnieuw begon
In de smalle schijn van een winterzon;

De herders vierden een nieuw verbond
Met een ster op hun staf en een fluit aan de mond.

Nòg waren de pijnappels van goud,
Nog lag er een schemer van God aan het woud

En een fijn geheugen aan bloem en al:
Van een hemelstorting, een waterval,

Toen een groote stem aan de bergweg riep
Naar een Kind, dat tusschen de dieren sliep...

Het was toen de wereld opnieuw begon
Met een nieuwe hemel, een nieuwe zon,

Van kinderen, argloos als melk en bloed,
Die een Lam als lammeren ten hemel hoedt.

Zij kenden geen goed - en het simpele kwaad
Van het kleine krakeel in de avondstraat;

Zij hadden de Kerstnacht - en ook misschien
De glans van het Kind aan hun moeders gezien?

Maar de nacht was voorbij en het Kind verdween...
Zij waren nu gansch met zichzelf alleen,

Zóó alleen als alleen maar een kind kan zijn
Met zijn spel en met God en een wit konijn;

Zij wisten niet veel; - of vernamen zij pas
Dat een ster in het Oosten verschenen was?

Maar een ster, voor een kind, is een simpel deel
Van het volste bezit en het eeuwig geheel;

Dat vindt langs de sterren een rechte baan
Dan die weiflend op zoek naar Christum gaan...

En toen de kameel aan de stadspoort kwam
Bleven zij elk bij zijn spel en lam,

Want wie geeft er nog op een kemel acht
Die het Lam als een lam ten hemel wacht!

En de Wijzen gingen hùn wijsheid voorbij.
Maar het goud en de schatten verbleekten bij

De bloei van hùn bloed en de roem van hun dood
Op moeders armen, in moeders schoot...

Nu jagen zij aldoor, in een wonderlijk woud,
Op het witte konijn met een windbuks van hout...

Waar de ster bleef stille staan

Sinds grootmoeders kinderen waren,
Langer dan een lange reis,
Op hun hooge drommedaren
Reizen zij, vol lof en prijs,
Bijna tweemaal duizend jaren
Van de stal naar 't paradijs; -

En bij ieder morgen-gloren
En bij elke nieuwe maan
Zingen zij in groote koren,
Karavaan tot karavaan:
Al ons goud zijn wij verloren,
Myrrhe en wierook zijn verdaan,
Maar het Kind is ons geboren -
Waar de ster bleef stille staan.

Rond het kind

I.

God zelf is heerlijk uit de wolk gestegen
onder het lage dak
en heeft ontroerd zijn diepe zin verzwegen
waar niemand sprak; -
en in de stilte, zonder naam of teeken,
zit ademloos en strak,
de Moeder bij haar kind en kàn niet breken
wat God niet brak...

Maar vóór de dingen gingen spreken,
de dieren bij den voederbak,
hief God de hand op tot een teeken
en God sprak:
'mijn Dochter, vóór het licht geboren,
mijn Moeder, onder allen uitverkoren...'
en als het Kind wil schreien legt
hij 't teeder in de armen van zijn Bruid
en gaat en staat en hoort van verre:
hoe 't Kind zich gretig aan de Moeder hecht
en gaat dan groot naar buiten, naar de sterren, -
en zingt de nacht vol goddelijk geluid.

II.**De Engelen**

Zijn zij enkel stille oogen,
enkel lippen, wit en dicht,
van geheimen groot doorvlogen
en van eeuwig licht...?
vielen zij als bloemen vallen,
van een bloesemenden boom:
- legioenen, duizendtallen -
open uit een verren droom...?
en de millioenen monden
werden groote rozen ronden,
zongen herders een gedicht;
en millioenen bloemenoogen
stonden groot en onbewogen
in het wondervolle licht:...
en de oogen en de monden
trokken als een vreemd gezicht:
om het Kind een ongeschonden
kring van melodie en licht.

III.**De Herders**

Zijn glorie heeft hen niet ontsteld,
 zij bonden hun sandalen,
 zij wisten: dat wat licht ontwelt
 weerlichten zal en stralen...
 en oud zijn die verhalen.

Zijn stem klonk niet zóó groot en wijs
 en zóó van God beladen:
 de goede geur had reeds de spijs
 van paradijs tot paradijs
 en God had God verraden.

Zij wisten: dat als God eens kwam
 hij als een kind kon komen...
 toen hebben zij hun liefste lam
 op hunnen arm genomen:
 geen kind vergeet zijn droomen,
 geen herder ooit zijn lam.

Dit eene heeft hen zéér verbaasd:
 de glans om eigen slapen...
 Zacht vee, dat langzaam in God graast,
 zacht vee en zachte schapen;

En dit heeft hen het meest verblijd:
 nu worden zij voor 't laatst verweid
 en volgen zij den Herder,
 van eeuwigheid tot eeuwigheid
 en verder...

IV.**De Koningen**

Dagen en nachten eindloos omblauwen
hun eendere ijlende jacht,
van verre hoeven hebben honden en pauwen
hen een donkere groet gebracht;
niets zijn zij, niets dan een hoog, doodstil schouwen,
niets dan een dag en een nacht,
met niets dan een groot en roekloos vertrouwen
in niets dan een ster die niet wacht.

De mijnwerkers tot Jesus Christus

O Jesus, die daarboven troont,
Die in ons midden zoo vereenzaamd woont
En telt al onze uren,
Ontferming, Jesu, met ons hart
Wanneer het vloekt, wanneer het sart;
Gij kent de nood en al de smart
Van uwe donkere bureu.

Van iedere pijn wilt gij uw deel,
Gij hoort de slag van elk houweel
En 't brokkelen der kolen;
Gij kent ons leed en onze rouw,
De angst van moeder, kind en vrouw;
Wij zeggen 'broer' en 'jij' en 'jou'
Maar blijven U bevolen.

Vergeef ons, Jesu, zooveel smaad
O Heere - en zoo menig kwaad
Wordt U wel aangewreven,
Zoo menige slag in Uw gelaat,
Het vuil gesprek, de lasterpraat;
Zoo menige hand, die roekeloos slaat
Blijft naar U opgeheven.

Werp gij op ons den eersten steen,
Want gij, o Jesu, weet alleen
Ons eerlijk te oordeelen;
Wij leven waar het licht nooit schijnt,
Wij werken waar de vreugd verdwijnt;
Vergeef ons, Jesu, als de striemwond schrijnt:
Wij willen haar weer heelen.

Zoo menig onzer kwam vroeg thuis
Vol wonden, bloed en kolengruis,
Dit moet gij niet vergeten;
Een huis vol kinders en vol nood
En 't loon, o Jesu, is niet groot.
Ontferming, als we ons dagelijksch brood
Soms wel wat bitter eten.

Straks zijn wij oud en - Jesu, let,
Dan worden wij op straat gezet
En afgedankt als slaven;
En als de honger loert en bijt,
Tref U de schuld en het verwijt,
Die aller heeren Heer en Rechter zijt
En 't recht niet helpt handhaven.

Aanschouw, o Jesu, van Uw schamel Kruis
Ons armsten uit dit aardsche huis
En wil ons niet beschamen;
Ons hart is zwak soms en onwijs
Maar red ons, Heer, tot elken prijs
En laat ons met U in uw paradijs
o Jesus Christus - Amen.

Nieuwe Ballade

*Mijnangst: een nieuw
ziekteverschijnsel - zoo men zegt.*

Moeder, daar komen de Franschen aan:
Mijn sabel en mijn geweer!
De Franschen zal ik wel nederslaan,
Maar ach, daar is erger en meer:
Ze zeggen, dat ik in de Mijn moet gaan.
Och moedertje als je eens wist...
Doen zij mij levend het doodshemd aan
Dan kruip ik zóó in de kist! -

Och moedertje, moedertje sta me bij,
Moet ik in die donkere kuil?
De zon is voor u en ook voor mij
En de Mijn is zoo diep en vuil!
Mijn bloed is zoo warm en de grond zoo kil,
O menschen, wat doe je me een pijn;
Maar als je me hãlf begraven wil,
Dan wil ik het heelemaal zijn!

‘Je wordt al een man, je wordt al maat:
Ach, droomen en zon zijn te schoon:
Straks krijg je een penning, je nummerplaat,
En Vrijdags een builtje met loon!’ -
O menschen, die over mijn lot beschikt,
Och moedertje, sta me bij
Waar 't kalf het licht aan de schuurpaal likt,
Daar is ook nog plaats voor mij! -

‘Je vader hoest en je moeder is zwak
En de kleintjes vragen om brood,
Je krijgt een lamp, een helm en een pak
En die draag je wel tot je dood!’ -
Och mensen, mensen, wat doe je me pijn,
Doch hoort en verstaat me wel:
Ik ben nog te klein om een duivel te zijn,
Ik ben nog te jong voor de hel!

Werkverschaffing

Zóó stierf vrouw Veenendaal,
En 't mag ons wèl berouwen:
Zoo sterven duizend vrouwen
Aan één dezelfde kwaal,
Die, van zoo zoet een visch
Als Jesus Christus is,
De bittere gal slechts kauwen.

Haar ziel is in Gods hand:
Een roode bloem ontloken;
Eén heeft haar dood gewroken
Op wat barbaarschen trant,
En, al te bits gebaard,
Zijn rood en roekloos zwaard
Diep in ons hart gestoken.

Wij worden stil volleerd
In lijden en ellenden;
En wie het zwaard hanteert
Zal door het zwaard ook enden;
Geen heil dan in het kruis,
Geen macht dan door dit teeken,
Dat 't felst verzet zal breken
En 't allerslimst abuis.

Maar in dit diep portaal
Waar, zonder stem en taal,
De tollenaars graag schuilen,
Bid ik van avond voor vrouw Veenendaal
En Albert Kuyle.

Het spel der onnoozele kinderen

Wanneer ons kindje sterven gaat,
Waarmee zal ik het kleeden?
Met bloemekens van vrede
En gouden dageraad!

En als ons kind gestorven is,
Hoe zullen wij het sieren?
Met klavertjes van vieren
En hemelsch oeverlisch.

Als ik mijn liefste lam ben kwijt,
Ga ik de wereld over
En zoek door alle loover
Het lam, dat naar mij schreit;

En als mijn liefste schaapje blaaf,
Waarmee zal ik het sieren?
Met roode anjelieren
En gouden dageraad.

En 'k neem het op mijn schouder
En draag het door den wind
Al guldener, al gouder:
Naar waar de Dag begint!

Als ik jou liefste schaapje was
Waarmee zou jij me spijzen?
Met rapen en radijzen,
Met bladeren en gras?

Ik zou mijn schaapje weiden
Langs eenen diepen stroom
En slapen zij aan zijde
Onder een hoogen boom.

Als wij je kleine schapen zijn
Dan gaan wij ook verloren,
Zal jij ons roepen hooren
Zoo ver in de woestijn? -

Hèel ver en dan nog verder,
Veel dieper dan elk diep
Zoekt overal de herder
Het lam dat om hem riep!

Bethlehem

Het kleine vindt geringe bate,
Wat naamloos is wordt niet geacht:
Omdat zij klein was in de straten
Werd zij nòg kleiner met de nacht.

Maar aan de laatste stad voorbij,
Voorbij de laatste huizenrij -
Betrad haar voet een bloemenwei
En heeft zij zich op eene baar
Van bloemen, tenger, neergelaten....

Het moederschaap begon bedroefd te blaten
En alle lammeren omringden haar.

Pro Juda

Geen klaagmuur en geen steen
Zal nog de stem verstaan
Van die op weg naar Jeruzalem gaan;
Maar Gij alleen kent hunne stem;
Hemelsche Klaagmuur,
Hoeksteen
Hemelsch Jeruzalem.

INHOUD

	BLZ.
Geleide	7
VOORJAAR	
Heilig vuur	17
Victimae Pascali	19
De hengelaar	21
Benedicite	22
Lied na zonsondergang	24
Morgengebed	26
VOOR U ALLEEN	
Ik denk aan U	32
De Moedermaagd	34
Het sneeuwde wat	35
Een lentelied	36
Vrede als het avond wordt	37
Dezen avond	38
Het pad door den morgen	39
Celle Qui passe	40
Gij weet nog wel	42
Maria boodschap	44
Eerste Mei	47
Mater Sanctae Spei	49

	BLZ.
Als een boek	50
Nog eens van verlangen	51
In kinderlijk aanschouwen	52
Het zoet gedenken	54
Schoone avond	55
De vedelaar	56
Goede avond	59
Ex-voto	60

BLOEIENDE WIJNSTOK

Ars poetica	63
De Annuntiatio	66
De Visitatie	68
De Geboorte	71
De herders	73
De stem van de Hovenier	76
Resurrectio	87
Lied na zonsondergang	89
Dageraad	90
Een lied in Mei	92
Viaticum	95
Franciscus	99
Ad completorium	102

ROND HET KIND

Nieuw sprookje	107
Kerstmis op de 408	109
Onnoozele kinderen	111

	BLZ.
Waar de ster bleef stille staan	113
Rond het Kind	114
De mijnwerkers tot Jesus Christus	121
Nieuwe Ballade	123
Werkverschaffing	125
Het spel der onnoozele kinderen	126
Bethlehem	128
Pro Juda	129

COLOPHON

De bundel *'Sterren en Dauw'* werd in het jaar 1934 op verzoek van den dichter door Bernard Verhoeven samengesteld in hoofdzaak uit de vroeger verschenen bundels van Jac. Schreurs M.S.C. *'Voorjaar'* (1922), *'Voor U alleen'* (1922), de *'De bloeiende Wijnstok'* (1924), en uitgegeven door *'Vox Romana'* te Schiedam. De verzen uit deze werken zijn chronologisch geplaatst in de gelijknamige afdeelingen van deze bloemlezing.

De andere verzen werden hier voor het eerst gebundeld, en verschenen sinds 1929 in *'De Gemeenschap'*, en enkele in *'De Nieuwe Gemeenschap'*. *'Het spel der onnoozele kinderen'* werd ontleend aan het spel *'De Heiligen ontwaken'* (1933).

De illustraties en bandversiering zijn van Lambert Simon. Portret naar tekening van Alb. Verschuuren.

30 exemplaren werden gedrukt op Japansch papier en geteekend door den schrijver.

Vijf exemplaren, die niet in den handel zijn, werden genummerd van I-V, de overigen van 1-25.